جمهوری اسلامی ایران

هیأت عالی بانک مرکزی

«بسمه تعالی»

هفتاد و هشتمین جلسه هیأت عالی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران(فوق العاده) مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۲۸

مصوبه بند (۳)
موضوع: اصلاح ماده (۱۱) دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق مرابحه ارزی
گزارش شماره ۰۵/۱۵۳۴۳۲ مورخ ۱۴۰۵/۰۶/۲۳ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران درخصوص «اصلاح ماده (۱۱) دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق مرابحه ارزی» که در جلسه مورخ ۱۴۰۵/۰۶/۱۷ کمیسیون ارز به تصویب رسیده است، به انضمام مصوبه هشتاد و دومین جلسه مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۰۴ شورای سیاستگذاری پولی و ارزی، مطرح و مورد بررسی قرار گرفت. هیأت عالی مفاد دستورالعمل یادشده به شرح پیوست را جایگزین نسخه قبلی مورد تأیید قرار داد. ضمناً مقرر شد مفاد نسخه اصلاحی دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق مرابحه ارزی (فایل پیوست) به شبکه بانکی و مرکز مبادله ارز و طلای ایران ابلاغ و برای شورای عالی بورس ارسال گردد.

باسمه تعالی

«دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق مرابحه ارزی»

با استناد به بند (ح) ماده (۴۴) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۲/۰۳/۳۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی، «دستورالعمل اجرایی عرضه اوراق مرابحه ارزی» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح زیر تصویب شد:

فصل اول- تعاریف و کلیات

ماده ۱- اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در این «دستورالعمل» دارای معانی به شرح زیر هستند:

۱-۱) **اوراق مرابحه ارزی:** اوراق بهادار ارزی بانام قابل نقل و انتقالی است که نشان‌دهنده مالکیت مشاع دارنده آن در دارایی مالی (طلب) است که براساس قرارداد مرابحه ایجاد شده است و از این پس در این دستورالعمل اوراق نامیده می‌شود؛

۱-۲) **ناشر:** شخص حقوقی است که برای تأمین مالی خود در چارچوب عقود اسلامی، اوراق منتشر می‌کند؛

۱-۳) **دارایی:** دارایی شامل کالا و خدمات موردنیاز ناشر است که از خارج از کشور خریداری شده و فروش آن به ناشر براساس عقد مرابحه انجام می‌شود؛

۱-۴) **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۵) **مرکز مبادله:** شرکت مرکز مبادله ارز و طلای ایران است که به‌عنوان نماینده بانک مرکزی در چارچوب این دستورالعمل نسبت به انجام امور اجرایی محوله مرتبط با عرضه اوراق اقدام می‌نماید؛

۱-۶) **مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می‌نماید؛

۱-۷) **خریداران اوراق:** اشخاص حقیقی یا حقوقی داخلی یا خارجی که اقدام به خرید اوراق می‌کنند؛

۱-۸) **ضامن:** موسسه اعتباری است که توسط ناشر و با تایید بانک مرکزی تعیین شده و بازپرداخت اقساط اوراق در سررسیدهای معین را تضمین می‌نماید؛

۱-۹) **مشاور عرضه اوراق:** نهاد مالی است که در خصوص عرضه اوراق، خدمات مشاوره و سایر امور محوله را ارائه می‌نماید و از میان شرکت‌های تامین سرمایه، شرکت‌های مادر (هلدینگ)، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، شرکت‌های سبدگردان و شرکت‌های مشاور سرمایه‌گذاری توسط ناشر و با تایید بانک مرکزی تعیین می‌شود؛

۱-۱۰) **عامل:** مؤسسه اعتباری و یا صرافی بانکی دارای مجوز معتبر از بانک مرکزی است که فروش، دریافت و کارسازی مبالغ خرید اوراق و انجام پرداخت‌های مرتبط با اوراق را در سررسیدهای معین از طرف ناشر عهده‌دار است؛

۱-۱۱) **عرضه اوراق:** فروش اوراق ناشر از طریق سامانه معاملاتی مرکز مبادله می‌باشد؛

۱-۱۲) **مؤسسه حسابرسی:** مؤسسات حسابرسی که حائز دو شرط «امتیاز (الف) کنترل کیفیت جامعه حسابداران رسمی ایران» و «رتبه (یک) حسابرسان معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار» توأمان باشند؛

۱-۱۳) **متعهد پذیره‌نویس:** شخص حقوقی است که به پیشنهاد ناشر و با تایید بانک مرکزی برای خرید اوراقی که ظرف مهلت مقرر پذیره‌نویسی به فروش نرسند، انتخاب می‌شود؛

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

۱-۱۴) **امین:** مؤسسه حسابرسی است که به منظور حفظ منافع خریداران اوراق، مسئولیت نظارت بر کل فرآیند عملیاتی اوراق را بر عهده داشته و توسط ناشر از میان مؤسسات حسابرسی مورد تأیید بانک مرکزی تعیین می‌شود؛

۱-۱۵) **مهلت پرداخت وجوه ارزی:** زمان معین جهت پرداخت مبالغ ارزی قابل نقل‌وانتقال توسط خریداران اوراق به حساب معرفی شده از سوی عامل است.

ماده ۲) عرضه اوراق، با مجوز بانک مرکزی مجاز است.

تبصره: سقف مبلغ عرضه اوراق برای هر طرح ۲۰۰ میلیون یورو یا معادل آن به سایر ارزهای جهان‌روا می‌باشد. این سقف با صلاحدید و اخذ مجوز از بانک مرکزی قابل افزایش به مبالغ بالاتر است.

فصل دوم - ارکان اوراق

ماده ۳) ارکان اوراق عبارتند از:

۱) ناشر؛

۲) ضامن؛

۳) عامل؛

۴) امین؛

۵) متعهد پذیره‌نویس؛

۶) خریداران اوراق.

ماده ۴) ضامن باید مستقل از ناشر بوده و استقلال ذینفعِ واحدی آن توسط حسابرس ناشر تأیید شود.

ماده ۵) خرید اوراق شامل دو مرحله‌ی سفارش‌گذاری خرید و پرداخت مبالغ ارزی قابل نقل‌وانتقال به حساب معرفی شده توسط عامل است.

ماده ۶) در پایان «مهلت پرداخت وجوه ارزی» ، عامل ضمن ارائه گزارش مربوطه (شامل مبلغ عرضه، مبلغ فروش و ترکیب خریداران داخلی و خارجی) به مرکز مبادله، می‌بایست وجوه ارزی فوق را با رعایت مقررات ارزی بابت خرید کالا و خدمات خارجی پروژه تعیین شده، به حساب‌های معرفی شده از سوی ناشر منتقل نماید. در صورت عدم فروش کامل اوراق در «مهلت پرداخت وجوه ارزی»، متعهد پذیره‌نویس باید نسبت به خرید اوراق باقیمانده اقدام نماید.

تبصره ۱: مهلت پرداخت وجوه ارزی در آگهی عرضه ذکر می‌شود.

تبصره ۲: کلیه هزینه‌های عرضه اوراق بر عهده ناشر است. کلیه هزینه‌ها و ریسک مرتبط با کارگزاری و پرداخت وجوه به حساب معرفی شده توسط عامل بابت خرید اوراق، بر عهده خریداران اوراق است.

تبصره ۳: مصرف وجوه حاصل از عرضه اوراق خارج از چارچوب این دستورالعمل، غیرقانونی و در حکم تصرف در وجوه و اموال عمومی محسوب می‌شود.

تبصره ۴: ناشر مکلف است مستندات کلیه مصارف ارزی از محل عرضه اوراق را پس از تأیید امین به مرکز مبادله در مقاطع سه ماهه گزارش نماید.

ماده ۷) خرید اوراق از محل منابع ارزی مشمول رفع تعهد ارزی صادراتی ممنوع است.

ماده ۸) به استناد جزء (۱) بند (ج) ماده (۴۴) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک مرکزی می‌تواند به منظور مدیریت ذخایر خود اقدام به خرید اوراق نماید.

ماده ۹) نوع ارز، نرخ سود و سررسید اوراق، حسب شرایط روز و با پیشنهاد ناشر، توسط کمیسیون تسهیلات ارزی بانک مرکزی تعیین و در مجوز عرضه درج می‌شود.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیأت عالی

تبصره ۱: تاریخ موثر محاسبه سود دارندگان اوراق از تاریخ پایان «مهلت پرداخت وجوه ارزی» است.

تبصره ۲: عرضه اوراق می‌تواند به‌صورت چند مرحله‌ای (ترانش) در چارچوب یک موافقت اصولی واحد بانک مرکزی انجام شود؛ مشروط بر آنکه مجموع مبالغ عرضه شده در تمام مراحل از سقف مجاز تعیین شده برای طرح تجاوز نکند و شرایط و زمان‌بندی هر مرحله به پیشنهاد ناشر و تائید بانک مرکزی تعیین گردد.

ماده ۱۰) تأمین منابع مالی موردنیاز جهت بازپرداخت اصل و سود اوراق و کارمزدهای ارکان اوراق مرابحه ارزی در مواعد مقرر، از محل درآمدهای ارزی ناشر، سهامداران ناشر و یا شرکت‌های هم‌گروه ناشر مجاز می‌باشد. به میزان استفاده از منابع صادراتی مشمول تعهد صادراتی برای پرداخت هزینه‌های مالی اوراق شامل بازپرداخت اصل و سود اوراق و کارمزدهای ارکان اوراق مرابحه ارزی در مواعد مقرر، از درآمدهای صادراتی ناشر، سهامداران ناشر و یا شرکت‌های هم‌گروه ناشر رفع تعهد ارزی صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۱) اوراق مرابحه ارزی که منطبق با الزامات ارزی مصوب بانک مرکزی و در چهارچوب مصوبات شورای عالی بورس و ضوابط اعلامی سازمان بورس و اوراق بهادار باشد، قابل معامله است. مستندات، اطلاعات و گزارش‌های موردنیاز سازمان بورس و اوراق بهادار برای انجام معاملات ثانویه این اوراق، از طریق مرکز مبادله به سازمان بورس و اوراق بهادار و شرکت فرابورس ایران ارسال می‌شود.

تبصره: فهرست مستندات و اطلاعات موضوع این ماده به شرح زیر است:

۱) فهرست دارندگان اوراق، سود روزشمار و مواعد پرداخت اصل و سود اوراق مذکور و همچنین مستندات ارائه‌شده به مرکز مبادله به‌منظور اخذ مجوز عرضه از بانک مرکزی (موضوع ماده (۲۴) دستورالعمل) که به فرابورس ایران ارسال می‌گردد؛

۲) مستندات اعلامی شرکت فرابورس ایران؛

۳) سایر گزارش‌های ارائه‌شده توسط مرکز مبادله به بانک مرکزی و گزارش‌های اخذشده از ناشر، عامل و امین که به سازمان بورس و اوراق بهادار ارسال می‌شود.

ماده ۱۲) بازخرید اوراق موضوع این دستورالعمل قبل از سررسید، بدون اخذ تأییدیه موردی از کمیسیون ارز بانک مرکزی مجاز نیست. ناشر با موافقت کمیسیون ارز بانک مرکزی و در سقف معین (حداکثر ۲۰ درصد از مبلغ اسمی اوراق عرضه شده)، مجاز به بازخرید اوراق به قیمت اسمی به علاوه سود محقق‌شده پرداخت‌نشده تا روز بازخرید، می‌باشد.

تبصره: روزشمار محاسبه سود محقق‌شده‌ی پرداخت‌نشده براساس تعداد روز واقعی ماه و سال است.

ماده ۱۳) وجه‌التزام عدم ایفای تعهدات، معادل نرخ سود سالیانه اوراق به علاوه نرخ جریمه (برابر با نرخ سود سالیانه اوراق) به ازای هر روز تاخیر و متناسب با دوره زمانی تاخیر در ایفای تعهدات است.

ماده ۱۴) وجه التزام متعلقه دوره نگهداشت مرتبط با ضمان درک دارایی‌های خریداری‌شده برعهده ناشر بوده و برابر با سود روزشمار برابر با نرخ سود سالیانه اوراق است.

ماده ۱۵) ناشر موظف است نسبت به پرداخت مبالغ اصل و سود اوراق به صورت ارزی با منشاء قابل نقل‌وانتقال به حساب‌های خارجی معرفی شده عامل، حداقل تا ۱۰ روزکاری قبل از سررسیدهای معین اقدام نماید. در صورت عدم ایفای تمام یا بخشی از تعهدات مالی ناشر در مواعد معین، ضامن موظف است در سررسیدهای معین نسبت به پرداخت تعهدات ایفا نشده ناشر به صورت ارزی اقدام نماید.

تبصره: ضامن در صورت پرداخت وجوه، مراتب را حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز کاری به مرکز مبادله اعلام می‌نماید.

دبیرخانه هیأت عالی

ماده ۱۶) انجام حواله ارزی به منظور واردات کالا و خدمات بابت هر ثبت سفارش با مبالغ بالاتر از ۱۰ میلیون یورو از محل وجوه ارزی ناشی از عرضه اوراق با رعایت سایر ضوابط و مقررات مربوط به انجام حواله ارزی امکان‌پذیر است.

تبصره: در خصوص ثبت سفارش‌هایی که تامین ارز آن‌ها از محل اوراق مرابحه ارزی انجام شده است، چنانچه کالا تا تاریخ سررسید پرداخت آخرین سود اوراق مرابحه ارزی ترخیص شود، اخذ مابه‌التفاوت نرخ ارز بابت تاخیر در ترخیص موضوعیت ندارد. تاخیر بیش از این مهلت مشمول مقررات عمومی مابه‌تفاوت خواهد بود.

ماده ۱۷) وظایف مرکز مبادله به‌عنوان نماینده بانک مرکزی در امور اوراق، به شرح زیر است:

۱) دریافت و ارسال مکاتبات با ارکان اوراق، تهیه گزارش‌های مرتبط و ارسال گزارش کارشناسی در ارتباط با شرایط ناشر و دیگر ارکان عرضه اوراق به کمیسیون ارز بانک مرکزی؛

۲) ثبت و ایجاد بستر عرضه اوراق؛

۳) پایش فرایند عرضه و ایفای تعهدات متعهد پذیره‌نویس؛

۴) پایش رعایت پرداخت‌های دوره‌ای براساس مجوز عرضه؛

۵) بررسی گزارش‌های مرتبط تا زمان سررسید اوراق و ارائه گزارش به بانک مرکزی حسب مورد؛

۶) ارائه گزارش تخلفات ناشر اوراق به بانک مرکزی؛

۷) ارائه گزارش‌های دوره‌ای از اوراق عرضه‌شده به بانک مرکزی.

ماده ۱۸) وظایف عامل به شرح زیر است:

۱) تعیین روش‌های پرداخت ارزی و معرفی حساب مقصد وجوه به خریداران اوراق؛

۲) ارائه تاییدیه دریافت وجوه به مرکز مبادله، ناشر و خریداران؛

۳) کارسازی وجوه ارزی دریافت‌شده به حساب ذی‌نفعان خارجی معرفی شده‌ی ناشر با رعایت مقررات ارزی؛

۴) انجام پرداخت‌های مرتبط با مبالغ اصل و سودهای دوره‌ای اوراق در سررسیدهای معین از طرف ناشر به خریداران؛

۵) ارائه گزارشات مرتبط با فروش اوراق، دریافت و کارسازی وجوه به حساب‌های معرفی شده‌ی ناشر به مرکز مبادله؛

۶) ارائه گزارشات مرتبط با ایفای تعهدات ناشر در سررسیدهای معین.

ماده ۱۹) وظایف امین به شرح زیر است:

۱) حصول اطمینان از صحت عملکرد ناشر در مصرف وجوه حاصل از عرضه اوراق در چارچوب پروژه تعیین شده و ارائه گزارش به مرکز مبادله (موضوع ماده ۶)؛

۲) تایید درصد پیشرفت پروژه براساس گزارش‌های دوره‌ای ناشر و مستندات ارائه شده (موضوع ماده ۲۳)؛

۳) بررسی و اظهارنظر نسبت به وضعیت موضوع عرضه اوراق و ارائه گزارش به مرکز مبادله.

ماده ۲۰) ضوابط اجرایی چگونگی بازپرداخت اصل و پرداخت مبالغ سود اوراق در سررسید و مواعد پرداخت، شرایط اخذ تضامین و سایر موارد مرتبط در هر مورد، در کمیته‌ای با عنوان «کمیته اوراق ارزی» تحت نظر کمیسیون ارز متشکل از ادارات تأمین مالی خارجی، پایش بازار ارز، تدوین مقررات ارزی و خزانه داری ارزی، و همچنین حوزه‌های اقتصادی، نظارتی، حقوقی و اعتباری بانک مرکزی تهیه و جهت تصویب به کمیسیون ارز ارسال می‌شود.

فصل سوم - شرایط دارایی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

ماده ۲۱) دارایی مبنای عرضه اوراق، شامل کالا و خدمات خارجی وفق پروفرما اینویس و سایر مدارک خریدهای خارجی ناشر است.

فصل چهارم - شرایط اوراق

ماده ۲۲) رابطه ناشر و خریداران اوراق، رابطه وکیل و موکل است که با عرضه اوراق این رابطه برقرار می‌شود. ناشر به وکالت از خریداران اوراق، دارایی موضوع عرضه اوراق را به نام خریداران اوراق خریداری کرده و براساس قرارداد وکالت دیگری، دارایی خریداری‌شده را به وکالت از خریداران به مالکیت خود درمی‌آورد.

تبصره ۱: خرید اوراق به منزله قبول وکالت بلاعزل ناشر تا سررسید اوراق است.

تبصره ۲: تبدیل وجوه ارزی ناشی از عرضه اوراق به ریال توسط ناشر ممنوع است.

ماده ۲۳) ناشر مکلف است در مقاطع شش ماهه از تاریخ عرضه اوراق، گزارش پیشرفت پروژه تعیین‌شده را که به تأیید امین رسیده است، به مرکز مبادله ارائه نماید.

فصل پنجم - شرایط صدور مجوز

ماده ۲۴) مشاور عرضه اوراق مکلف است جهت اخذ موافقت از ارکان اوراق و دریافت مجوز عرضه اوراق از بانک مرکزی، اطلاعات و اسناد زیر را به‌نمایندگی از ناشر در اختیار مرکز مبادله و ارکان اوراق (ضامن، عامل و متعهد پذیره‌نویسی) قرار دهد:

الف) مشخصات ناشر، شامل:

۱) اساسنامه شرکت به انضمام آگهی آخرین تغییرات منتشر شده در روزنامه رسمی؛

۲) مدت فعالیت شرکت؛

۳) آخرین ترکیب سهامداران یا مالکان؛

۴) مشخصات مدیران به انضمام اوراق سجلی ایشان و سوابق فعالیت حرفه‌ای؛

۵) صورت‌های مالی حسابرسی شدهٔ دو سال مالی اخیر و آخرین صورت‌های مالی میان دوره‌ای ناشر؛

۶) گزارش هیئت مدیره ناشر برای دورهٔ مالی اخیر جهت ارائه به مجمع عمومی عادی سالیانه؛

۷) گزارش تحلیل ریسک‌های مرتبط با موضوع فعالیت ناشر؛

ب) مشخصات طرح و سایر مستندات:

۱) پروفرمای خریدهای خارجی و سایر مدارک مرتبط با خرید کالا و خدمات خارجی؛

۲) تأییدیه حسابرس درخصوص ضامن اوراق موضوع ماده (۴) این دستورالعمل؛

۳) موافقت اصولی وزارت‌خانه ذی‌ربط مبنی بر اولویت‌دار بودن اجرای طرح؛

۴) گزارش امکان‌سنجی فنی، مالی و اقتصادی پروژه تعیین‌شده با تایید دستگاه اجرایی ناظر بر حوزه فعالیت پروژه در وزارت‌خانه ذی‌ربط؛

۵) تأییدیه و مجوزهای لازم حسب مورد؛

۶) سایر مستندات، حسب مورد به تشخیص کمیسیون ارز بانک مرکزی.

ماده ۲۵) تاریخ، شرایط و مراحل عرضه اوراق به پیشنهاد ناشر و با پذیرش سمت سایر ارکان اوراق، توسط بانک مرکزی، تعیین می‌شود.

ماده ۲۶) آگهی عرضه اوراق باید حداقل شامل اطلاعات زیر باشد. این آگهی توسط مرکز مبادله منتشر شده و به اطلاع عموم می‌رسد؛

۱) تاریخ عرضه اوراق؛

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه هیأت عالی

۲) مراحل عرضه اوراق؛
۳) ارکان اوراق؛
۴) قیمت اسمی اوراق؛
۵) حداقل مبلغ سرمایه‌گذاری خریداران اوراق؛
۶) دوره زمانی پذیره‌نویسی اوراق؛
۷) مهلت پرداخت وجوه ارزی

ماده ۲۷) الزامات لازم‌الرعایه در قراردادهای فیمابین ارکان اوراق، توسط کمیته اوراق ارزی تهیه و پس از تأیید کمیسیون ارز جهت انعقاد قراردادهای مذکور به ناشر ابلاغ می‌شود.

این دستورالعمل در جلسه هیات عالی بانک مرکزی مورخ ۱۴۰۵/۰۷/۲۸ مشتمل بر ۲۷ (بیست و هفت) ماده و ۱۳ (سیزده) تبصره به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، جایگزین دستورالعمل اجرایی انتشار اوراق مرابحه ارزی مصوب بوده و قابل اجرا است.

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
دبیرخانه
هیأت عالی